

Grau de Lingüística

Facultat de Filologia

Universitat de Barcelona

Treball de Fi de Grau

Curs 2015-2016

Un canvi entonatiu en les interrogatives dels joves menorquins

Autor: Núria Sintes Carreras

Director: Ana Mª Fernández Planas

Tutor: Xavier Laborda Gil

Barcelona, 3 de juny del 2016

Agraïments

Durant aquest últim any de grau, han estat moltes les persones que, d'una manera o altra, han fet possible l'elaboració d'aquest treball, brindant-me els materials que tenien al seu abast o que m'han encoratjat i m'han aconsellat sàviament perquè aquest treball arribés a bon port. A cada un d'ells, doncs, vull expressar-los el meu reconeixement i agraïment.

A Paolo Roseano, per donar-me la oportunitat de seguir amb un estudi realitzat al 2015, i, en especial, a Ana Mª Fernández Planas, per la seva paciència com a directora, pels seus consells valuosos i per estar disponible sempre que tenia alguna consulta. Ells són els màxims responsables de l'existència d'aquest treball, ja que, per iniciativa pròpia, no m'hauria centrat en un tema tan complex com aquest. Gràcies, perquè m'heu facilitat tots els mitjans, m'heu motivat, m'heu assessorat i m'heu acompanyat durant tota aquesta trajectòria.

A Wendy Elvira, amb qui vaig mantenir converses sobre el contingut d'aquest treball i qui m'ha resolt moltes de les meves mancances en programes informàtics.

A les 47 persones, conegudes (i no tan conegudes) de Ferreries, que han participat en la part experimental de l'estudi, la part central d'aquesta investigació.

A les meves amigues, pel suport que m'han donat quan no estava massa alta de moral, i perquè sempre s'han mostrat interessades per l'evolució i la fi d'aquest treball.

A tu, amic, company... per oferir-me temps i companyia en èpoques d'estudi, esgotament i, també, felicitat.

I, per suposat, als meus pares, per ser el motor de la meua vida. Malgrat els quilòmetres que ens separen, han estat pendents de mi en cada moment i m'han animat a seguir endavant quan alguna vegada em volia aturar. I, sobretot, perquè sense ells, jo no seria aquí.

Resum

La sociolingüística variacionista, inaugurada per William Labov (1972), és la que considera que “el canvi lingüístic és inherent a les llengües”. Per això, amb aquest estudi pretenem contribuir als estudis de variació dins d’un àmbit encara poc explorat: el canvi entonatiu en curs.

Aquest treball és una continuació d’una publicació recent (Mascaró i Roseano, 2015), en què van veure que existia un canvi entonatiu en curs a l’illa de Menorca. Per tant, consisteix en analitzar quatre tipus d’oracions interrogatives (interrogatives absolutes neutres, confirmatòries, eco i de reintroducció) de parlants masculins i femenins de Ferreries (Menorca), que pertanyen a tres generacions diferents (adolescents, joves i adults). Els principals objectius són demostrar que s’està produint un canvi entonatiu i confirmar la igualtat prosòdica del poble veí, que és Ciutadella.

Els resultats s’obtenen de 47 informants a partir d’un corpus de 1692 frases de diferents tipus pragmàtic analitzades fonèticament i fonològicament amb PRAAT i etiquetades a partir de les darreres propostes Cat_ToBI (Prieto *et al.*, 2009, 2015), on s’observa que, efectivament, hi ha un canvi entonatiu en curs, impulsat per les parlants femenines més joves.

Paraules clau: *estudi sociolingüístic, prosòdia, canvi entonatiu, modalitat interrogativa, Cat_ToBI.*

Abstract

The variationist sociolinguistics, first aimed by William Labov (1972), is the one which considers that “the linguistic change is inherent to the languages”. This is the reason why, through this study, we try to contribute to the studies on the variation in field for the moment unexplored: the intonational change in course.

This paper is a continuation of a recent publication (Mascaró and Roseano, 2015), in which it was observed that there is an intonational change in course in Menorca. Therefore, it consists on analyzing four different types of interrogative sentences (neutral yes/no questions, confirmatory questions, echo questions and reintroduction questions), in male and female speakers from Ferreries (Menorca), who, moreover, belong to three different generations (teenagers, young people and adults). The main goal of the study is to prove that an intonation change is taking place at the moment and to reinforce the same prosody with its bordering town, Ciutadella.

The results are obtained from 47 informants from a corpus with 1692 sentences with different pragmatic meaning. Those were analyzed phonetically and phonologically through PRAAT, and they were classified with the last proposal Cat_ToBI (Prieto *et al.*, 2009, 2015), where it is observed that there is indeed an intonational change in course, motivated by the youngest female speakers.

Keywords: *sociolinguistic approach, prosody, intonational change, interrogatives, Cat_ToBI.*

ÍNDEX

1. Introducció.....	5
2. Marc teòric	7
2.1 La sociolingüística variacionista	7
2.2 Sobre els estudis d'entonació del català	7
2.3 Teoria mètrica autosegmental (AM), Cat_ToBI i AMPER-Cat	9
3. Descripció dels objectius	16
4. Metodologia	17
4.1 Els informants.....	17
4.2 El corpus	18
4.3 Els enregistraments	19
4.4 Com s'han analitzat les dades?.....	20
4.5 Alguns inconvenients	20
5. Anàlisi dels resultats.....	21
5.1 Anàlisi de les interrogatives produïdes per la generació adolescent.....	22
5.2 Anàlisi de les interrogatives produïdes per la generació jove	24
5.3 Anàlisi de les interrogatives produïdes per la generació adulta	26
5.4 Ús de la partícula <i>que</i>	28
5.5 Presència d'una cua final.....	30
6. Discussió dels resultats i conclusions.....	31
7. Referències bibliogràfiques	32
8. Annexos.....	35
8.1 Annex 1: Llistat de codis de les frases	35
8.2 Annex 2: Tipus d'oracions interrogatives	38
8.2.1 Interrogatives absolutes neutres.....	38
8.2.2 Interrogatives confirmatòries.....	40
8.2.3 Interrogatives eco.....	43
8.2.4 Interrogatives de reintroducció.....	46
8.3 Annex 3: Mostra dels gràfics més representatius de cada generació	48

1. Introducció

El català pertany al grup de les llengües romàniques, i com a tal, és una llengua entonativa, és a dir, és una llengua que no usa les variacions melòdiques per distingir un mot d'un altre (com fan les llengües tonals), sinó per manifestar diversos sentits que solen afectar l'oració. L'entonació és el moviment melòdic amb què els parlants pronuncien els enunciats. Una de les funcions de l'entonació és expressar les intencions que té cada parlant. Per tant, es deixa de banda allò que es diu, i, mitjançant l'entonació, es posa èmfasi en la seva intenció comunicativa. Per exemple, un enunciat com *Anem a Menorca*, pot ser pronunciat amb diferents entonacions (declarativa, interrogativa, imperativa...). A més, aquestes variacions melòdiques també reflecteixen les actituds i les emocions del parlant: es pot comunicar una actitud neutra (està interessat a obtenir una certa informació), una actitud de sorpresa, d'amenaça, de contrarietat...

L'entonació continua essent un dels aspectes lingüístics menys estudiats de la llengua catalana. L'abandó que ha sofert l'estudi de l'entonació segurament es podria atribuir a problemes conceptuals i descriptius que no feien fàcil saber què calia observar. Potser una altra raó de l'absència a la literatura clàssica sobre aquest tema és que no es pot demostrar que l'entonació és força estable, sobretot en la parla espontània i dialectal.¹

És per això, doncs, que tenim necessitat d'investigar i d'aprofundir en un tema tant complex com és l'entonació, ja que es tracta d'un fenomen lingüístic situat en el nivell fonològic i, com a tal, també pateix alguns canvis.

No cal recordar que les llengües canvien: canvi en el contínuum vocàlic, pèrdua o incorporació de consonants, canvi semàntic, canvi sintàctic... Rarament, però, trobaríem en un manual de lingüística un canvi en l'entonació.

En l'àmbit de la llengua catalana, la sociolingüística variacionista ha tingut un impuls molt notable durant els darrers anys. Però, no és la sociolingüística que més s'ha estudiat i divulgat, la que està més centrada en el conflicte lingüístic, en llengües en contacte, en la substitució... Per això, amb

¹ En canvi, en la parla no espontània existeixen estils d'entonar, de llegir, de recitar... És per això que diem que és la llengua més formal, la qual tenim registres acústics des de ja fa dècades.

aquest treball pretenem contribuir als estudis de variació dins d'un àmbit encara poc explorat: el canvi entonatiu en curs.

Així, el present estudi, que s'ocupa d'un cas concret de variació entonativa, que va ser observat per primera vegada en el català dels adolescents de Ciutadella de Menorca, es divideix en diferents apartats:

El primer, *Marc teòric*, comença amb una explicació de la sociolingüística variacionista, centrada, sobretot, en el canvi lingüístic de Labov. A continuació, trobem una petita visió general de diferents investigacions realitzades sobre l'entonació de la llengua catalana, relacionades amb els autors més tradicionals que ens han servit de referència. Seguidament, s'explica el model autosegmental (AM), on s'exposen els principals moviments tonals que conformen la configuració d'un enunciat. I, finalment, trobem una breu descripció de les peculiaritats que té l'entonació menorquina.

En el segon, *Descripció dels objectius*, es formulen les hipòtesis i els objectius de la recerca.

En el tercer, *Metodologia*, s'esmenten els criteris amb què ens hem basat per elaborar el corpus (tipus de modalitat, qüestionari de situacions, informants, enregistraments...), com també tot el procediment que s'ha seguit per seleccionar, classificar i segmentar cada una de les gravacions obtingudes. També s'expliquen quins programes s'han fet servir per tal de poder analitzar els resultats.

En el quart, *Anàlisi dels resultats*, es presenten els patrons obtinguts i es classifiquen en grups depenent del tipus d'oració interrogativa. De cada patró, en descrivim la variació entonativa que hi hem trobat i en representem la corba melòdica en un gràfic, acompanyada de la informació que el defineix.

En el cinquè, *Discussió dels resultats i conclusions*, es documenta l'aparició d'un nou contorn melòdic que, a més, està relacionat amb el sexe. Al final, s'exposen qüestions que encara estan per estudiar i investigar-se.

I, finalment, en l'últim apartat, hi trobem les referències bibliogràfiques i els annexos.

2. Marc teòric

Ja se sap que totes les llengües experimenten canvis fonològics, morfològics, sintàctics i lèxics. Però, la prosòdia en general, i l'entonació en particular, són poc conegudes des del punt de vista de la variació i del canvi lingüístic.

2.1 La sociolingüística variacionista

La sociolingüística variacionista, inaugurada per William Labov (1972), és la que destaca el fet que la llengua és "inherentment variable i ordenadament heterogènia i que aquesta heterogeneïtat no és aleatòria sinó reglada", per la qual existeixen mètodes de correlació estadística, és a dir, variacions lingüístiques amb variables socials. O en paraules de Labov:

“The driving forces which may be responsible for the continuation, acceleration or completion of change. In one form or another, they involve the association of social attributes with the more advanced forms of a change in progress: local identity, membership in communities of practice, social class, age or gender” (Labov, 2007: 368)

Actualment, les variables sociolingüístiques de sexe i edat constitueixen els factors socials més estudiats i investigats en el camp de la sociolingüística. D'acord amb el segon principi de Labov (1990:215), segons el qual “In changes from below, women are most often the innovators”, es suggereix que les dones, independentment de la seva edat, són més propenses al canvi lingüístic, mentre que els homes solen ser més conservadors.

Però, tot i això, com ja hem dit, hi ha una absència del canvi entonatiu a la literatura clàssica sobre el canvi lingüístic.

2.2 Sobre els estudis d'entonació del català

L'entonació és un tema que, tradicionalment, ha estat poc tractat pels lingüistes. En els darrers anys, però, hi ha hagut un creixement de l'interès en l'estudi d'aquest fenomen en diverses llengües, ja que hi ha hagut un augment del nombre d'investigadors que s'hi dediquen i en els treballs que es publiquen.

Tot i el ventall de qüestions que provoca aquest fenomen tan complex, en les darreres dècades, gràcies al desenvolupament de nous mitjans tecnològics, com aplicacions per fer anàlisi i síntesi de veu, ha fet possible que els investigadors anessin avançant en la comprensió dels seus mecanismes acústics i aprofundissin en la seva interpretació teòrica.

Per elaborar la nostra investigació, s'han hagut de conèixer els diversos enfocaments teòrics i les principals característiques de les investigacions que s'han fet en llengua catalana, relacionades amb les tradicions lingüístiques i els autors que ens han servit de referència.

L'entonació, i molt especialment l'entonació dialectal, continua essent un dels aspectes prosòdics menys estudiats de la nostra llengua. Gairebé tots els estudis que s'han fet estan centrats en la descripció del dialecte central i, per tant, no s'ha estudiat la gran diversitat dialectal de l'entonació catalana. Així, Joan Veny (1985) va ser un dels primers autors que es va adonar que les diferències fòniques i gramaticals són primordials per poder establir el grau de diferenciació dialectal i, per tant, va afirmar:

“Un altre punt, que ha estat poc –o no gens- estudiat és el de *l'entonació dialectal*. Les corbes melòdiques d'un mallorquí, d'un empordanès, d'un lleidatà, d'un ribagorçà, d'un valencià “apitxat” i d'un alacantí és indubtable que posseeixen característiques ben pròpies que coneixement intuïtivament però no a través del rigor del mètode de la fonètica experimental; caldrà, doncs, encaminar esforços en aquesta direcció que promet resultats sorprenents: no oblidem que l'entonació ha estat considerada un dels aspectes més estables en els processos de substitució lingüística” (Veny, 1985: 57-58).

Podríem pensar, doncs, que aquestes paraules de Veny van ser escoltades per molts investigadors, ja que els estudis de l'entonació del català, que tenen lloc fins als nostres dies, s'han elaborat a partir de la descripció dels patrons de variació que presenta l'entonació en diferents parlars del català. Però, la majoria dels estudis s'han centrat en el català central, deixant de banda les altres varietats dialectals i subdialectals: mentre que el català central compta amb un cos descriptiu prou ampli (Prieto 1995, Fernández Planas *et al.* 2004, Martínez Celdrán *et al.* 2005, entre d'altres), els treballs realitzats sobre el balear es redueixen a ben pocs: *Introducció a l'entonació dialectal catalana* (Mascaró i Pons 1986), *Ciutadella-Maó. Greu vs. Agut en dos parlars menorquins* (Mascaró i Pons 1987), *Entonació i focus en les interrogatives parcials del català de Mallorca* (Vanrell 2010),

Balear. L'entonació dels dialectes catalans (Vanrell *et al.* 2003, 2006) o estudis del Laboratori de Fonètica de la UB, especialment en el marc de l'AMPER-Cat (Martínez Celdrán i Fernández Planas, coords, 2003-2016), i del GrEP (Prieto, Pilar, coord), especialment en la seva tasca a *l'Atlas interactiu de l'entonació del català* (Prieto i Cabré, coords, 2007-2012). Aquests dos grups de treball, des de fa anys, s'ocupen de la variació dialectal en la prosòdia pel català.

A partir dels anys 90 i fins avui dia, les investigacions que es fan sobre l'entonació del català es porten a terme amb mitjans instrumentals i segueixen alguns dels mètodes d'anàlisi més actuals.

Així, la majoria dels treballs sobre l'entonació, tant en català com en altres llengües, se situen en el model mètric autosegmental (AM), iniciat per Pierrehumbert (1980). Aquest marc teòric per a l'estudi de la modulació de F0, considera la corba melòdica com a una successió de tons alts (H, High) i baixos (L, Low), relacionats amb les posicions mètricament fortes, encara que algunes d'aquestes posicions poden presentar desaccentuació i altres síl·labes febles poden presentar també un pic tonal per una qüestió d'estructura informativa. Les notacions que es proposen per a cada llengua es coneixen com a sistema ToBI (*Tones and Break Indices*).

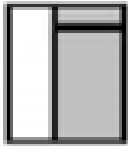

2.3 Teoria mètrica autosegmental (AM), Cat_ToBI i AMPER-Cat

Catalan ToBI o Cat_ToBI representa l'aplicació del sistema al català, i és el primer sistema complet que proposa una sèrie d'unitats fonològiques per a la transcripció de la prosòdia del català.

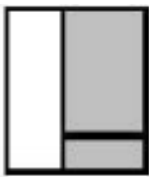

D'acord amb el model estàndard AM, els accents poden ser simples o bitonals. Els accents tonals simples consten d'un sol nivell: alt (H*) o baix (L*), que es manifesta fonèticament mitjançant un moviment ascendent o descendent sobre la síl·laba tònica (l'asterisc expressa el fet que el nivell s'associa a una posició mètricament forta). Els accents *bitonals* relacionen un primer nivell associat a la síl·laba tònica (H* o L*) amb un altre nivell (H o L) que o bé el precedeix (si s'associa a la síl·laba pretònica) o bé el segueix (si s'associa a la posttònica).

Els tons de frontera, que s'associen als límits de les unitats melòdiques dels dominis prosòdics, s'assenyalen mitjançant el diacrític %.

Prieto *et al.* a l'article sobre *L'etiquetatge prosòdic Cat_ToBI* (2009 i 2015), proposen els següents accents tonals pel català central (Taula 1) i un esquema representatiu dels diferents tipus de tons de frontera que hi ha (Taula 2):

Accents simples		
	H*	Aquest accent tonal es realitza fonèticament com un moviment tonal alt sostingut durant la producció de la síl·laba accentuada.
	L*	Aquest accent tonal es realitza fonèticament com un moviment tonal baix relativament sostingut durant la síl·laba accentuada.
Accents bitonals		
	L + H*	Aquest accent tonal es realitza fonèticament com un moviment tonal ascendent durant la síl·laba accentuada. L'inici de la inflexió ascendent normalment s'alinea amb el començament de la síl·laba accentuada.
	L + > H*	Aquest accent tonal es realitza com un moviment tonal ascendent durant la síl·laba accentuada, i es diferencia de L + H* pel fet que és un accent amb el pic d'F0 desplaçat a la síl·laba posttònica.
	L* + H	Aquest accent es realitza fonèticament com un moviment tonal baix sostingut durant la síl·laba accentuada seguit d'una pujada del to a la posttònica.
	H + L*	Aquest accent tonal es realitza com una davallada tonal durant la síl·laba accentuada. Aquesta davallada s'inicia al començament de la síl·laba tònica.

Taula 1 – Esquema representatiu dels tipus d'accents simples i bitonals, amb la descripció de la realització fonètica dels moviments tonals (figura adaptada de Prieto *et al.* 2009:295)

Tons de frontera monotona		
	L%	Aquesta inflexió final és de tipus descendent i arriba a la línia de base tonal del parlant.
	H%	Aquesta inflexió final es realitza com un to ascendent, ja sigui des d'un to baix com des d'un to alt anterior.
Tons de frontera bitonals		
	HH%	Aquesta inflexió final es realitza fonèticament amb una pujada de to molt pronunciada durant les síl·labes finals de l'enunciat.
	LH%	Aquesta inflexió final és de tipus complex descendent-ascendent. Si hi ha dues síl·labes posttòniques, el to baix s'associa amb la síl·laba posttònica i el to alt amb la síl·laba final.
	HL%	Aquesta inflexió final és de tipus complex ascendent-descendent.
Tons de frontera tritonals		
	LHL%	Aquesta combinació complexa de tons de frontera es realitza fonèticament mitjançant un moviment descendent-ascendent-descendent. Si hi ha dues síl·labes posttòniques, el to baix s'associa a la síl·laba posttònica i els tons alt i baix, a la síl·laba final.

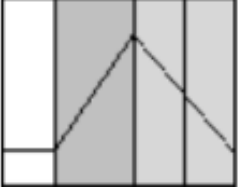
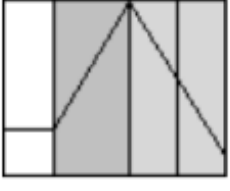
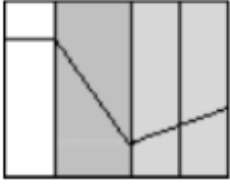
Taula 2 – Esquema representatiu dels tipus de tons de frontera monotona, bitonals i tritonal, amb la descripció de la realització fonètica dels moviments tonals (figura adaptada de Prieto et al. 2009:300)

L'estudi de la prosòdia del català, en general, és menys abundant que l'estudi dels aspectes segmentals. Un dels primers articles que trobem és el de Prieto (1995), en què aplica la fonologia mètrica a les oracions del català. Cal dir, però, que Prieto, en publicacions de principis de segle, s'ha interessat més per la descripció de les corbes dels contorns de les diferents modalitats oracionals (Prieto, 2002a) i, més concretament, per la comparació de les interrogatives absolutes entre dialectes (Prieto, 1998), utilitzant un sistema de representació de la corba influït per l'anàlisi de configuracions europea, seguit per una descripció fonològica autosegmental.

Dins el marc del projecte AMPER (Atles Multimèdia de la Prosòdia de l'Espai Romànic), impulsat pel professor Michel Contini, s'està portant a terme un desenvolupament prosòdic pel català. Els articles de Fernández *et al.* (2004) i de Carrera *et al.* (2004) presenten els resultats obtinguts de l'anàlisi acústica d'interrogatives absolutes per a un estudi contrastiu interdialectal. L'aplicació del projecte general AMPER a Catalunya es coneix com a AMPER-CAT i pretén descobrir els patrons prosòdics declaratius i interrogatius de les varietats geolingüístiques més comunes del català i del castellà de Catalunya.

La primera publicació que mostra interès per l'entonació dialectal és la d'Ignasi Mascaró, titulada *Introducció a l'entonació dialectal catalana* (1986), on fa un breu resum sobre els estudis de l'entonació que s'han fet durant el segle XX. D'aquest article destaquem que és interessant que l'autor remarqui la importància de fer estudis d'entonació dialectal per tal que, en un futur, es pugui elaborar una proposta estàndard. Finalment, dedica algunes pàgines a descriure les entonacions del menorquí, especialment l'entonació de Ciutadella, que diu que és diferent de la d'altres localitats de l'illa.

Segons Mascaró i Roseano (2015), els tres principals moviments tonals que conformen la configuració d'un enunciat, és a dir, aquells que estan associats amb l'última síl·laba tònica d'un enunciat i les posttòniques següents, són els que es presenten a la Taula 3.

Representació esquemàtica	Transcripció Cat_ToBi	Descripció fonètica
	L + H* L%	La freqüència fonamental ² s'enlaira a l'interior de l'última síl·laba tònica, amb una pujada que no sol passar del llindar dels 6 semitons (Borràs-Comes <i>et al.</i> 2010). Després d'arribar a un poc que sol coincidir amb el final de la síl·laba tònica, F0 baixa fins a final de l'enunciat, on sol mostrar el valor mínim de l'emissió.
	L + ;H* L%	La freqüència fonamental s'enlaira a l'interior de l'última síl·laba tònica, amb una pujada que arriba fins a un nivell extra alt i que sol passar del llindar dels 6 semitons (Borràs-Comes <i>et al.</i> 2010). Després d'arribar a un pic, que sol trobar-se en proximitat del final de la síl·laba tònica, F0 baixa fins al final de l'enunciat, on sol presentar el valor mínim de tot l'enunciat.
	;H + L* L%	La freqüència fonamental baixa a l'interior de l'última síl·laba tònica, a partir d'una síl·laba pretònica extraalta. Després de la tònica, a la majoria de dialectes del català, F0 continua baixant lleugerament fins al final de l'enunciat, on sol presentar el valor mínim de tot l'enunciat. En canvi, en el català de la part oriental de Menorca, després de la baixada a la tònica, F0 presenta una pujada a les síl·labes posttòniques finals, de manera que l'enunciat acaba en un to mitjà (Mascaró 1987, Vanrell i Mascaró 2013).

Taula 3 – Configuracions nuclears anotades d'acord amb el sistema Cat_ToB (figura extreta de Mascaró i Roseano, 2015:6)

Pel que fa a les interrogatives, els dialectes catalans mostren dos grans tipus de patrons entonatius: patrons ascendents i patrons descendents. Vanrell *et al.* (2010), comparant l'entonació de les interrogatives de diferents dialectes, van observar que, en català central, el patró ascendent es produeix amb un accent tonal baix (L*), associat a la síl·laba nuclear (l'última síl·laba tònica de la seqüència), seguit de tons de frontera ascendents (HH%). En canvi, el patró descendent es caracteritza per la presència d'un accent bitonal descendent (un to alt, associat a la síl·laba

² La freqüència fonamental és la freqüència més baixa de l'espectre de freqüències produïdes per una veu. També s'anomena *primer harmònic* de la veu que la produeix. Se sol representar amb el símbol F0 i se sol mesurar en hertz (Hz).

pronuclear, i un de baix, associat a la nuclear), alineat amb la síl·laba nuclear i seguit d'un to de frontera descendent (H + L* L%). A la Figura 1, podem observar la diferència entre aquests dos contorns:

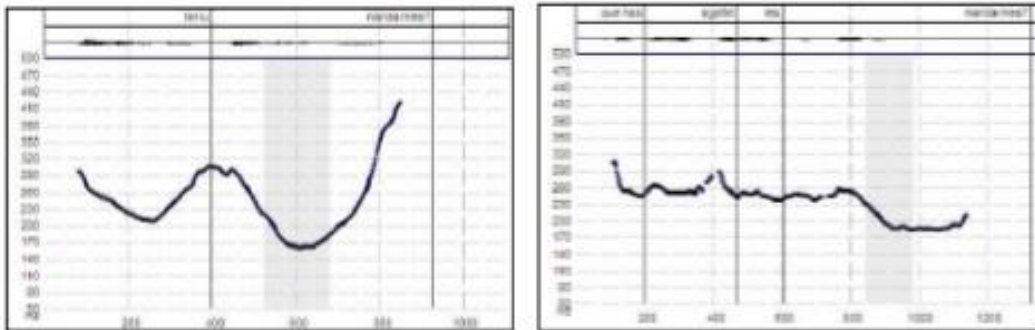

Figura 1 – Transcripció ortogràfica, oscil·lograma i contorn d’F0 de la interrogativa informativa “Teniu mandarines?” (esquerra) i la confirmatòria “Que has agafat les mandarines?” (dreta) produïdes per una parlant de català central (figura extreta de Vanrell et al. 2010: 88)

Però, en canvi, es diu que el balear, especialment l’entonació menorquina, que és el que ens interessa en aquest treball, es diferencia de la resta de dialectes en les oracions interrogatives, ja que existeix una preferència pels patrons descendents (¡H + L* L%). La Figura 2 exemplifica aquest tipus de patró que, tal com es pot veure, està caracteritzat per un replà entonatiu de nivell alt a la primera part de la frase, una pujada fins a un nivell extra alt a la síl·laba pretònica, una baixada ràpida d’F0 a la tònica i, després, la pujada fins al nivell mitjà que constitueix la variant fonètica menorquina del to baix final d’aquest contorn (Mascaró, 1987).

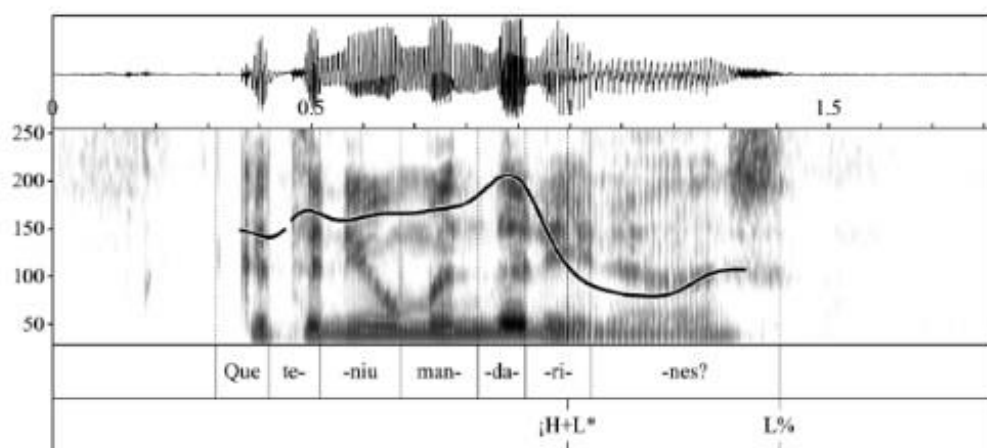

Figura 2 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la frase “Que teniu mandarines?” produïda per un parlant adult de Ciutadella de Menorca. (figura extreta de Mascaró i Roseano, 2015: 7)

Mascaró i Roseano (2015) van observar que, a Menorca, existeix un nou patró entonatiu, produït per la generació dels joves: L + ;H* L%. Es tracta d'un patró que encara no s'havia descrit per a les interrogatives absolutes menorquines. La figura 3 exemplifica aquest patró innovador, que és objecte de la nostra recerca, caracteritzat per una pujada fins a un nivell extra alt a la tònica i, després, una baixada que arriba fins al final de l'enunciat.

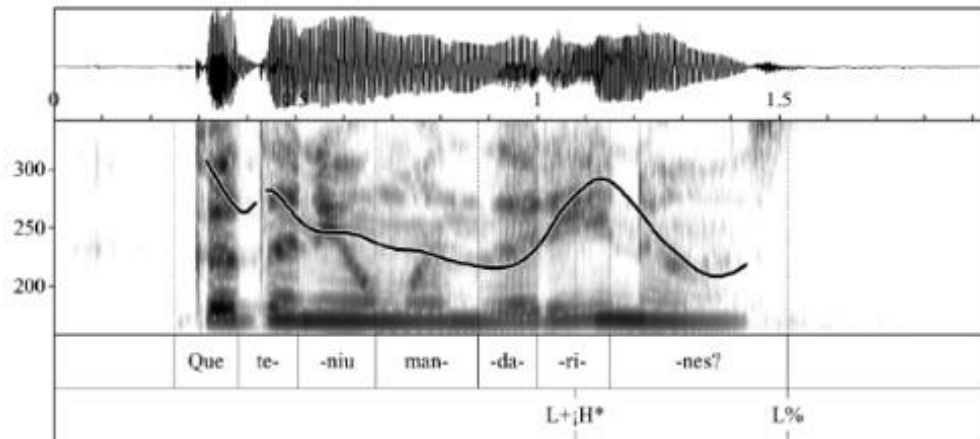

Figura 3 – Oscil·lograma, espectrograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la frase “Que teniu mandarines?” produïda per una parlant jove de Ciutadella de Menorca. (figura extreta de Mascaró i Roseano, 2015:7)

A més, també van veure que es tracta d'una construcció doblement marcada: per la sintaxi, ja que hi ha una inversió de subjecte-verb (*En Pere no ha arribat > que ha arribat, en Pere?*) i per la presència de la partícula *que*. Altres parlars de les Illes Balears fan un ús diferent del *que*, tal com afirmava I. Mascaró (1987:31):

“L’element *que*, que sincrònicament és una pura marca interrogativa, vivíssima en la parla col·loquial, curiosament ha estat oblidada en la majoria de gramàtiques normatives, ni sembla que hagi estat tractada [...] La partícula *que*, però, sembla tenir uns usos –o matisos– distints en els diversos dialectes que la utilitzen: caldria estudiar aquesta qüestió a fons. No és gens segur que a tots els dialectes introduesqui una interrogativa neutra, sense altres connotacions. Reiteració, confirmació, etc. Almenys en barceloní, la majoria de preguntes amb aquesta marca semblen tenir un caràcter contextual de confirmació [...] mentre que a Menorca el *que* és una marca d’interrogativa total neutra, a Mallorca el *que* té un ús més restringit, molt sovint amb matisos reiteratius [...]”

Hi ha autors que van estudiar àmpliament l'ús de la partícula *que*. Segons Mascaró i Roseano (2015), seria lògic que el doble marcatge, gramatical i prosòdic, permetés algun contrast, és a dir, que la interrogativa sense *que* arribés a donar lloc a altres matisos de significat. Però, tot i això, encara hi ha alguns buits que s'han d'estudiar amb profunditat.

Arribats en aquest punt, doncs, veiem que hi ha força autors que tracten l'entonació de la llengua catalana, però encara queda molt camí per recórrer.

3. Descripció dels objectius

D'acord amb el que hem vist sobre els estudis que descriuen els patrons més utilitzats en algunes de les poblacions de les Illes Balears, cap d'aquests treballs té en compte el canvi en l'entonació.

Així, els principals objectius d'aquest treball són, en primer lloc, aprofundir en l'estudi de l'entonació del menorquí a partir de la modalitat interrogativa, per tal de poder demostrar, amb dades quantitatives, que en el català de Menorca s'està produint un canvi entonatiu. En segon lloc, la recerca que s'ha dut a terme pretén fer una aproximació a l'entonació de Ferreries per tal de poder confirmar o desmentir la possible igualtat amb la prosòdia del poble veí, que és Ciutadella, estudiat a Mascaró i Roseano (2015).

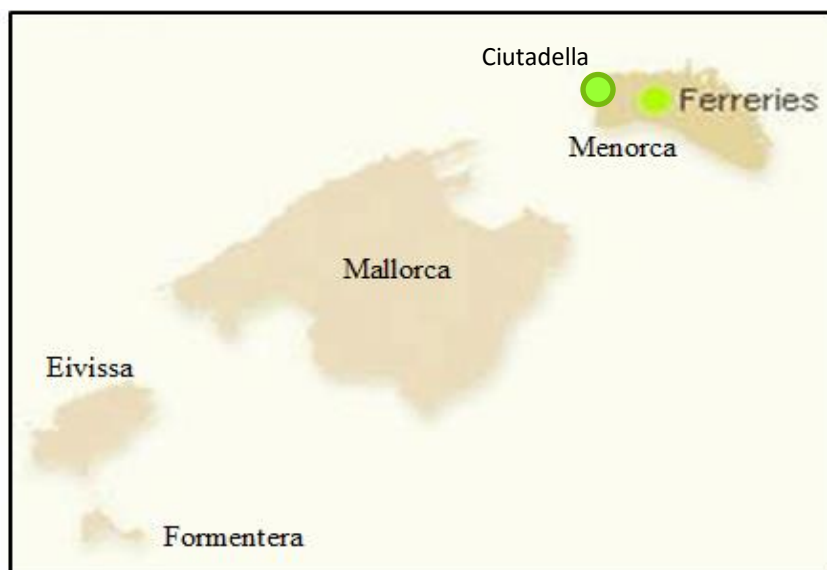

Figura 4 – Mapa de les Illes Balears, amb una indicació del municipi de Ferreries i de Ciutadella.

El fet de treballar amb informants masculins i femenins que pertanyen a tres generacions diferents, també ens permetrà poder veure: 1) en quin determinat grup etari es produeix aquest canvi; 2) si el sexe és un factor que també influeix, com en el cas de Ciutadella. I, com que es tindran mostres d'una altra població, podrem avaluar si el canvi observat es pot generalitzar a tota l'illa.

En aquest treball, per avaluar aquests canvis, estudiarem els moviments tonals que conformen la configuració nuclear d'un enunciat, és a dir, aquells que estan associats amb l'última síl·laba tònica d'un enunciat i les posttòniques següents. A l'apartat 5 d'aquest treball, discutirem les tres configuracions nuclears que s'han presentat a la Taula 3.

Després de descriure els fets caldrà veure (o potser només plantejar) si, en efecte, es tracta d'un canvi que tendeix a consolidar-se i, per tant, a substituir un patró melòdic ja existent o no.

4. Metodologia

Es van enregistrar un total de 1692 frases interrogatives produïdes per 47 parlants de Ferreries (Menorca).

4.1 Els informants

Tots els informants, que tenen el català de Ferreries com a llengua habitual i familiar, pertanyien a tres generacions diferents, que s'han classificat segons si són adolescents, joves o adults. L'edat mitjana de la generació dels adolescents és de 15 anys (amb un mínim de 12 i un màxim de 19); la dels joves és de 22 anys (amb un mínim de 20 i un màxim de 28); i la dels adults és de 43 anys (amb un mínim de 29 i un màxim de 60).

Per realitzar aquest treball, es van establir una sèrie de requisits, on es va acordar que els informants havien de ser de gènere diferent, sense estudis superiors, amb la varietat dialectal objecte d'estudi com a L1 (en aquest cas, el ferrerienc), haver nascut i viscut en la zona que s'estudia (en aquest cas, Ferreries), i pertànyer a una classe social mitjana. L'absència d'estudis superiors dels enquestats es deu al fet que, així, es poden recollir les varietats prosòdiques més representatives del lloc d'origen. La divisió per sexe dels informants de cada generació es representa a la Taula 4.

	Dones	Homes	TOTAL
Adolescents	8	8	16
Joves	8	7	15
Adults	7	9	16
TOTAL	23	24	47

Taula 4 – Divisió dels informants per sexe i generació.

4.2 El corpus

Es van obtenir les dades mitjançant un qüestionari de situacions, creat d'acord amb el model de *l'Atlas interactiu de l'entonació del català (versió balear)* de Prieto *et al.* (2007-2012), que segueix les idees del "Discourse-completion task" (Blum-Kulka *et al.* 1989). És un tipus de conversa induïda, que consisteix en presentar a cada informant una situació comunicativa de la vida quotidiana i demanar-li de quina manera ens respondrien en aquell determinat context, com a l'exemple següent:

(1) ENTREVISTADOR: Entres a una botiga on no has entrat mai i demana si tenen gírgoles.

ENTREVISTAT: (Que) teniu gírgoles?

Així, com hem dit, el propòsit d'aquest treball és aprofundir en l'estudi de l'entonació del menorquí a partir de la modalitat interrogativa, que està dividida en quatre grans grups (absolutes, confirmatòries, eco, de reintroducció), on cada un d'aquests grups conté tres situacions diferents, ja que el que es pretén és combinar els tres tipus d'accent possibles en català, és a dir, agut (per exemple, *julivert*), pla (per exemple, *llimones*) i esdrúixol (per exemple, *gírgoles*).

Les **interrogatives absolutes**, també anomenades totals o del tipus *sí/no*, són aquelles oracions en què el parlant pregunta sobre algun tema i l'interlocutor espera un resposta afirmativa o negativa. Ens hem centrat, concretament, en les **interrogatives absolutes neutres**, que són aquelles oracions en què l'interlocutor pregunta sobre alguna cosa, sense tenir cap tipus de coneixement previ. Per exemple:

(2) ENTREVISTADOR: Entres a una botiga on no has entrat mai i demana si tenen llimones.

ENTREVISTAT: (Que) teniu llimones?

Les **interrogatives confirmatòries** són aquelles oracions en què l'emissor sap o creu que sap la resposta a una determinada pregunta i cerca una confirmació a la seva suposició. Per exemple:

(3) ENTREVISTADOR: Estàs gairebé segur que la Maria ha de venir a dinar a casa teva, però ho preguntes per confirmar-ho.

ENTREVISTAT: (Que) vindràs?

Les **interrogatives eco**, també anomenades reiteratives, són aquelles oracions en què l'emissor torna a preguntar alguna informació que s'acaba d'introduir en el discurs. Així, el què es demana és que es repeteixi alguna cosa que s'acaba de dir. Per exemple:

(4) ENTREVISTADOR: La teva mare et demana si tens gana, però no ho acabes de sentir prou bé. Torna-li a preguntar.

ENTREVISTAT: (Què m'has dit?) (que) si tenc gana?

Les **interrogatives de reintroducció** són considerades com a preguntes parcials, ja que el què es pretén és demanar més informació sobre un concepte o un fragment que s'ha esmentat anteriorment. Per exemple:

(5) ENTREVISTADOR: Fa molt temps que no quedes amb un amic. Parlant amb ell et diu que ha començat a estudiar. Pregunta-li què estudia.

ENTREVISTAT: (I) què estudies?

4.3 Els enregistraments

Des del punt de vista metodològic, és important destacar que les gravacions es van dur a terme en llocs familiars per als informants i amb el mínim de soroll possible, ja que l'objectiu és buscar la màxima comoditat de l'enquestat per tal d'obtenir un cert grau de naturalitat en les seves respostes.

Cada gravació consta de tres repeticions, que es van realitzar entre el mes de gener i març de 2016, mitjançant un micròfon del Laboratori de Fonètica de la UB, anomenat *Audio-technica AT2020 USB Cardioid Condenser*, i que estava connectat a un ordinador PC amb sistema operatiu Windows.

4.4 Com s'han analitzat les dades?

Un cop obtingudes totes les gravacions, el primer que es va fer va ser passar les frases per un editor de so, anomenat *GoldWave* v5.58 per tal d'amplificar els sons i eliminar els possibles sorolls i/o intervencions que vagi poder fer l'entrevistador.

A continuació, es va utilitzar un script de *Praat* (Elvira-García, 2015), que serveix per segmentar, automàticament, les repeticions del corpus en arxius independents amb el seu codi. Per poder dur a terme aquesta tasca, primerament es va haver de crear una llista amb els codis de les frases amb el mateix ordre en què apareixen a la gravació.

Un exemple d'un dels codis que s'ha utilitzat és HJAA11³. Això vol dir que és un home, pertanyent a la generació jove, el tipus de pregunta és absoluta, la paraula final és aguda, es tracta de l'informant 1 (perquè és el més jove de la generació dels joves) i, finalment, s'està analitzant la repetició 1 d'aquest determinat informant. Així, aquest codi està pensat per tal que ens resulti més fàcil poder saber, en tot moment, quin informant estem analitzant.

Després, un cop es van tenir les frases en arxius independents, es va passar un altre script (Elvira-García, 2013), en què cada frase es va haver de separar per síl·labes i, seguidament, cada una d'elles va ser transcrita ortogràficament, marcant la seva síl·laba tònica, per tal que resulti més fàcil fer l'etiquetatge prosòdic utilitzant un altre script de *Praat*, anomenat *Eti_ToBI* (Elvira-García *et al.*, 2016), d'acord amb el sistema de transcripció de l'entonació catalana anomenat *Cat_ToBI* (Prieto *et al.* 2009, 2015).

4.5 Alguns inconvenients

No tots els informants van produir sempre la frase de la modalitat desitjada. Per exemple, en la situació que apareix a continuació, es va donar el cas que una informant no va fer exactament una pregunta confirmatòria, sinó que tenia la mateixa funció d'una interrogativa absoluta informativa, sense ser-ho. Vegem-ho:

³ Veure l'apartat d'annexes per visualitzar tota la llista dels codis utilitzats.

(6) ENTREVISTADOR: Estàs gairebé segur/a que la Maria ha de venir a dinar a casa vostra, però li preguntes per confirmar-ho.

ENTREVISTAT: Me pots confirmar si has de venir a dinar?

Per tant, casos com aquest, no s'han tingut en compte en el grup de preguntes confirmatòries.

També hi ha hagut alguns casos en què s'havia de demanar als informants que canviessin la frase, com en l'exemple següent:

(7) ENTREVISTADOR: Una persona et diu l'hora. Et penses que ha dit les cinc, però no ho acabes d'entendre prou bé. Torna-li a preguntar.

ENTREVISTAT: Què m'has dit?

En aquest exemple en concret, ens interessaria que sortís la paraula *cinc*. Així, podem dir que no és ben bé una resposta espontània, ja que, com s'ha dit anteriorment, es va haver de demanar al informant que hi afegís la paraula clau (en aquest cas, *cinc*).

Podríem pensar que és una qüestió que dependria de factors extralingüístics com el grau de confiança amb l'investigador, l'espontaneïtat del parlant, la presència d'altres persones durant l'entrevista o la dificultat de situar-se en el context pragmàtica que s'exigia en una determinada situació comunicativa.

Per tant, el nombre total de frases analitzades no és de 1692 (que s'obtidria multiplicant el nombre d'informants pel nombre de situacions per tres repeticions). De les 1692 frases que té el corpus, 426 són preguntes absolutes, 420 preguntes confirmatòries, 423 preguntes eco i 423 preguntes de reintroducció.

5. Anàlisi dels resultats

A continuació, es presenten els resultats que s'han obtingut a partir de l'anàlisi entonativa de Ferreries. Els gràfics que es mostren són una mostra de la tendència general que ens ha ajudat a interpretar quins són els patrons entonatius de les oracions interrogatives (absolutes neutres, confirmatòries, eco i de reintroducció) que predominen en cada generació.

Com s'ha comentat a l'apartat 4.4, el sistema de transcripció de l'entonació que hem aplicat és el model mètric autosegmental del català, és a dir, el Cat_ToBI (Prieto *et al.* 2009, 2015).

5.1 Anàlisi de les interrogatives produïdes per la generació adolescent

Al corpus de la generació dels adolescents és on trobem més variació de patrons entonatius, tot i que el que predomina és H+L* L% en els diferents tipus d'oracions interrogatives (interrogatives absolutes, confirmatòries, eco i de reintroducció). La figura 5 exemplifica el patró tradicional que, tal com es pot observar, està caracteritzat per un replà entonatiu de nivell alt a la primera part de la frase, una pujada fins a la darrera síl·laba pretònica, una baixada ràpida d'F0 a la tònica i, a continuació, una pujada fins al nivell mitjà que constitueix la variant fonètica menorquina del to baix final d'aquest contorn.

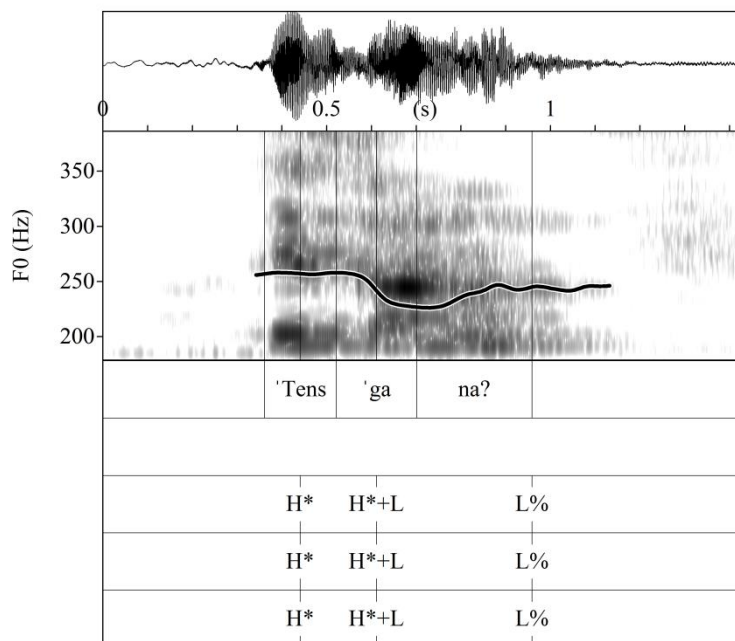

Figura 5 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Tens gana?” produïda per una parlant adolescent de Ferreries.

En alguns casos, sobretot en interrogatives absolutes produïdes per informants femenines, podem parlar d'un to extra-alt en la síl·laba pretònica, i no senzillament alt. A la figura 6 s'exemplifica aquest patró:

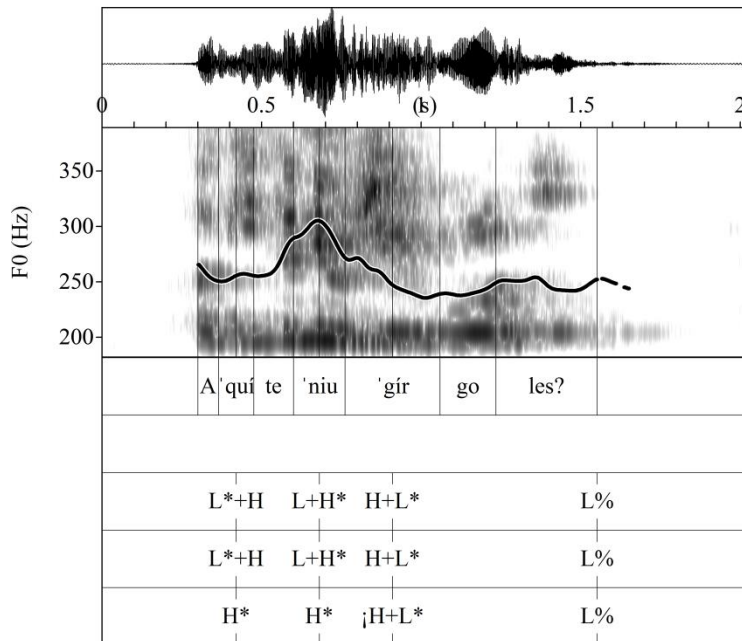

Figura 6 – Oscil·lograma, espectrograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa absoluta “Aquí teniu girgoles?” produïda per una parlant adolescent de Ferreries.

El que ens interessa en aquest estudi, però, és que s’han trobat també, amb gran freqüència, patrons que tenen el pic a la síl·laba tònica. Un exemple és $L+¡H^*+L\%$, que és un patró innovador, objecte de la nostra recerca, que està caracteritzat per una pujada fins a un nivell extra-alt a la síl·laba tònica i, a continuació, una baixada que arriba fins al final de l’enunciat. Vegeu la figura 7.

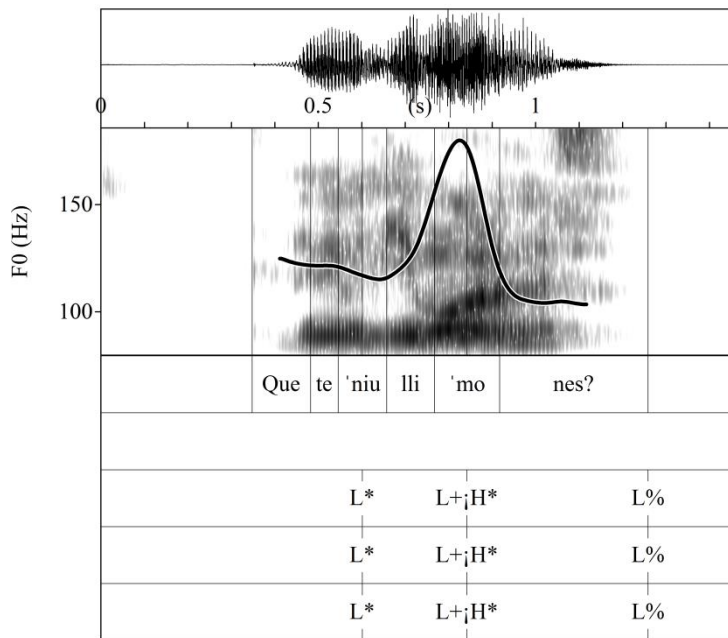

Figura 7 – Oscil·lograma, espectrograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa absoluta “Que teniu llimones?” produïda per un parlant adolescent de Ferreries.

Com que es tracta d'un esquema entonatiu que encara no s'havia descrit per a les preguntes absolutes informatives menorquines, Mascaró i Roseano (2015) van proposar una possible transcripció fonològica d'acord amb el sistema Cat_ToBI. Sabem que L+H*+L% (pujada tonal a l'última síl·laba tònica, seguida per una baixada a les posttòniques) existeix per a les preguntes parcials amb focus de reintroducció, per exemple. Però el que ells proposen com a innovació és un to extra-alt, ja que hi ha una gran amplitud de moviment tonal que sol superar el llindar dels 6 semitons. I es veu ben bé a la figura 7, per exemple, on el descens de tònica a posttònica és de 7,93 semitons.

5.2 Anàlisi de les interrogatives produïdes per la generació jove

En la generació dels joves, la tendència no va en camí de trobar diferències significatives respecte de la generació dels adolescents, tot i que sembla que existeix una preferència més clara que entre els adolescents pel patró que s'ha descrit com a tradicional. Vegeu la figura 8.

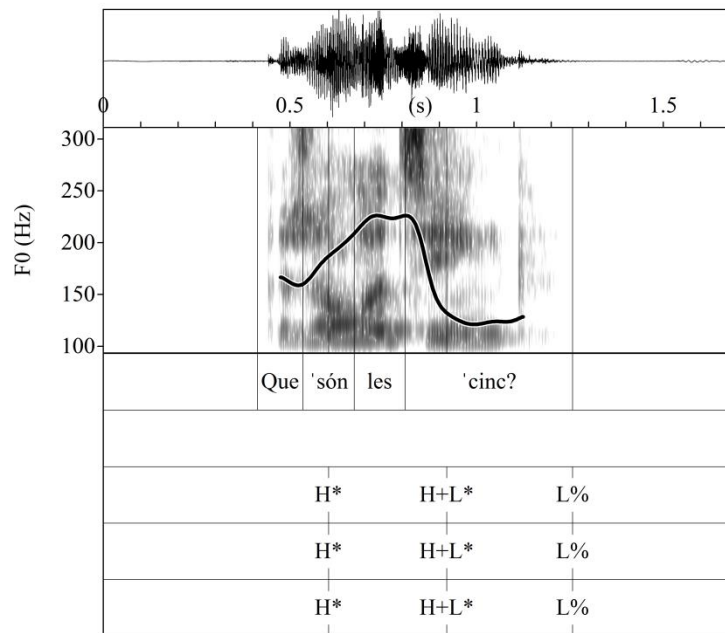

Figura 8 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa eco “Que són les cinc?” produïda per un parlant jove de Ferreries.

Però, en canvi, pel que fa a les interrogatives de reintroducció, trobem un canvi: els patrons que predominen són els que posseeixen una pujada tonal fins a la síl·laba tònica, seguits per un descens final, com per exemple, L+H*+L% (figura 9).

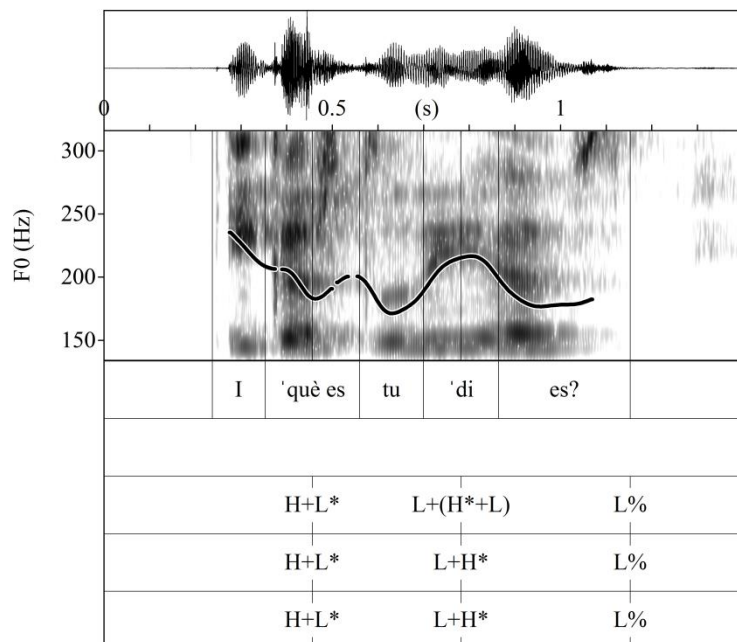

Figura 9 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa de reintroducció “I què estudies?” produïda per una parlant jove de Ferreries.

5.3 Anàlisi de les interrogatives produïdes per la generació adulta

Com era d'esperar, hi ha una preferència pel patró tradicional en la generació dels adults, que s'ha descrit, com ja hem dit, com a H+L* sense tenir, però, una pujada fins a un nivell extra-alt. En canvi, en les preguntes de reintroducció, veiem que hi podem documentar el patró innovador, on el pic es troba a la síl·laba tònica, com en la generació dels joves. Vegeu la figura 10.

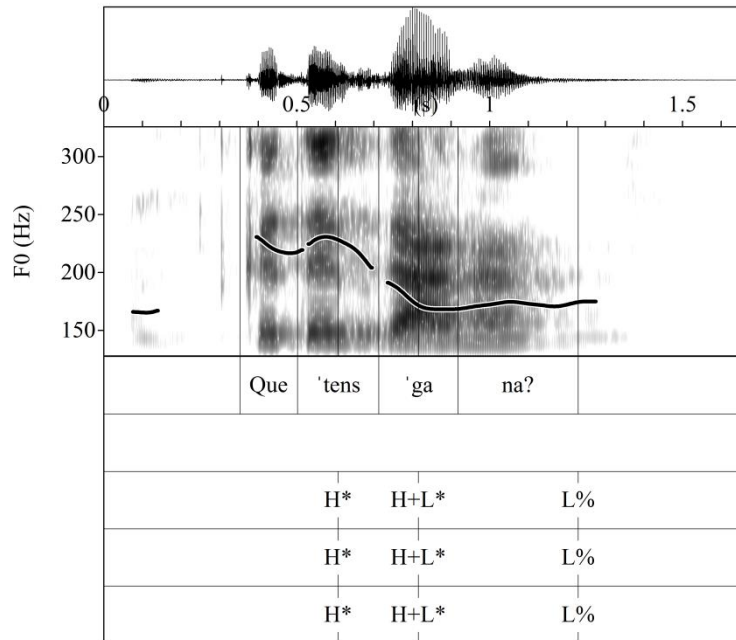

Figura 10 – Oscil·lograma, espectrograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Que tens gana?” produïda per una parlant adulta de Ferreries.

Com ja sabem, pel que fa al to de frontera de final de frase, el balear té prioritat en utilitzar patrons descendents. Però, en la generació dels adults, s'ha pogut observar que els patrons ascendents no són rars, sobretot en les frases produïdes per homes adults, excepte en les interrogatives eco, on veiem que predomina el patró descendent. Vegeu les figures 11 i 12.

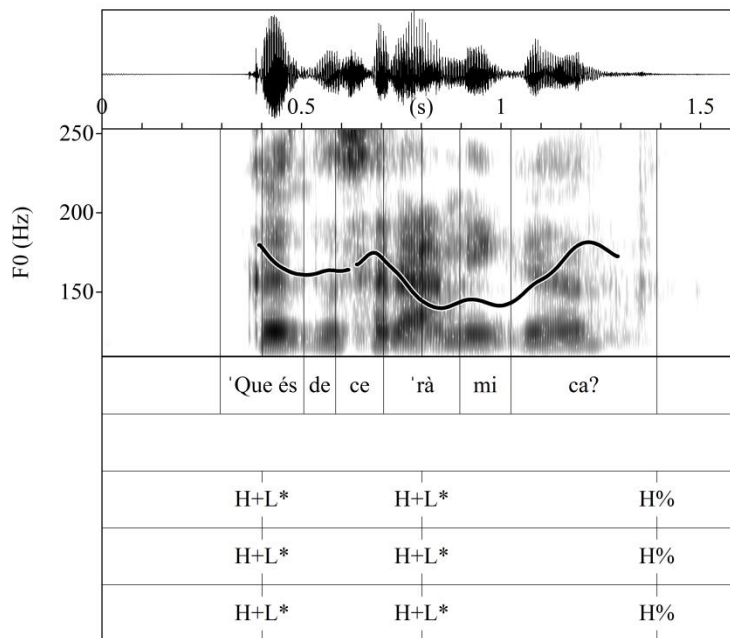

Figura 11 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Que és de ceràmica?” produïda per un parlant adult de Ferreries.

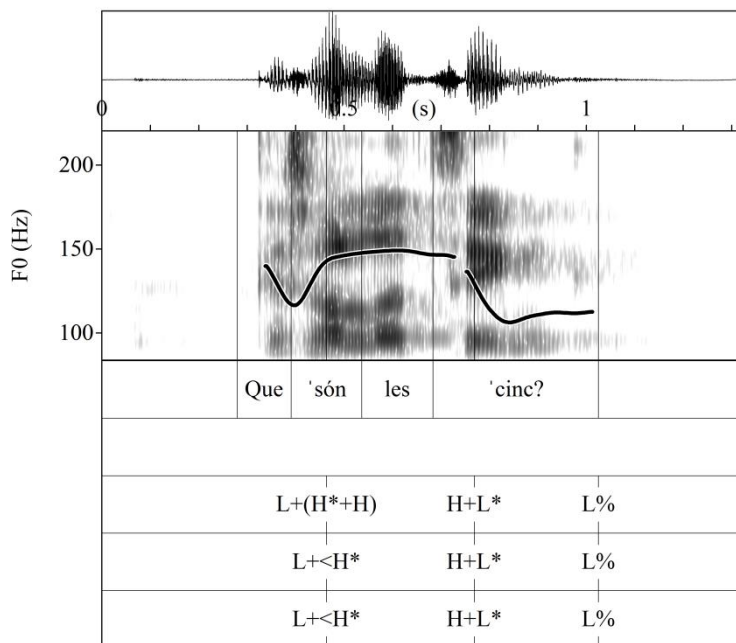

Figura 12 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa eco “Que són les cinc?” produïda per un parlant adult de Ferreries.

Pel que fa a les dones de la generació dels adults, podem veure que, si es tracta d'un ascens final, és un ascens extra-alt (figura 13).

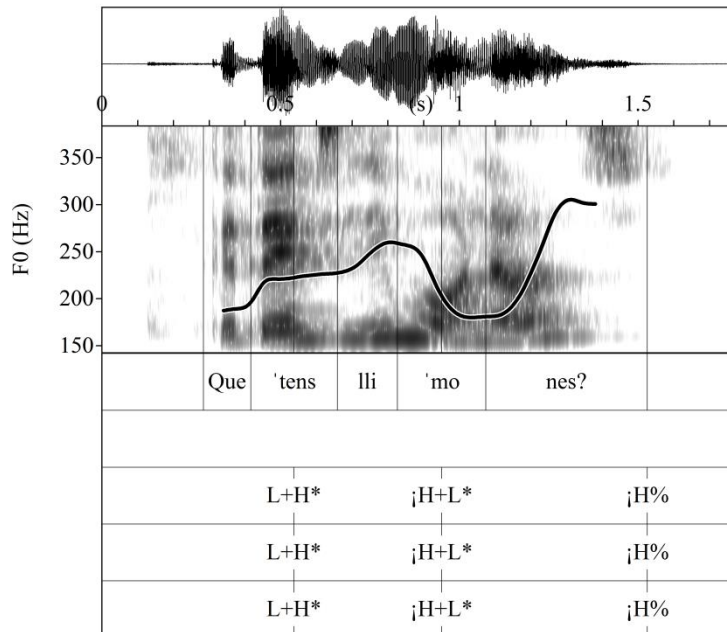

Figura 13 – Oscil·lograma, espectrograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa absoluta “Que tens llimones?” produïda per una parlant adulta de Ferreries.

5.4 Ús de la partícula *que*

S'ha dit que el balear també es diferencia d'altres dialectes per la presència de marcadors morfosintàctics, com ara la partícula interrogativa *que*. De fet, es tracta d'un marcador molt comú en menorquí, de manera que la presència de *que* està lligada a preguntes informatives o neutres, és a dir, les preguntes que serveixen per obtenir informació no coneguda solen estar introduïdes per la partícula *que*. Així, la presència de la partícula *que* provoca que la pregunta es produeixi amb un descendent final o amb un ascens poc pronunciat i poc significatiu.

En l'estudi realitzat a Ciutadella (Mascaró i Roseano, 2015), van observar que la presència de la partícula *que* apareixia en igual mesura amb els dos patrons entonatiu i amb les frases produïdes tant per la generació jove com la generació adulta. Per tant, en aquest treball, també podríem dir que l'absència/presència de la partícula *que*⁴ no està relacionada clarament ni amb la generació ni amb el patró entonatiu, ja que cada informant la fa servir aleatòriament, la qual cosa ens parla d'un procés de canvi en curs. Vegem-ho exemplificat a les figures 14, 15 i 16:

⁴ Veure apartat 2.3

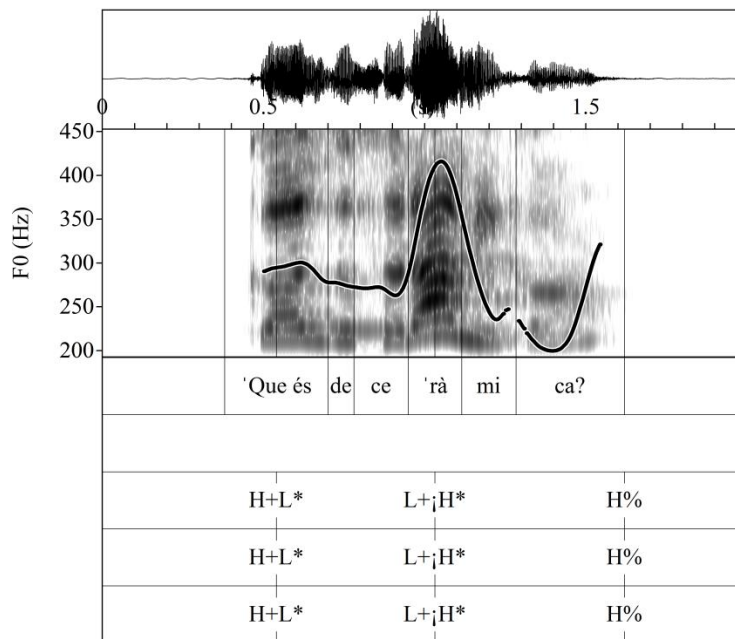

Figura 14 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Que és de ceràmica?” produïda per un parlant adolescent de Ferreries.

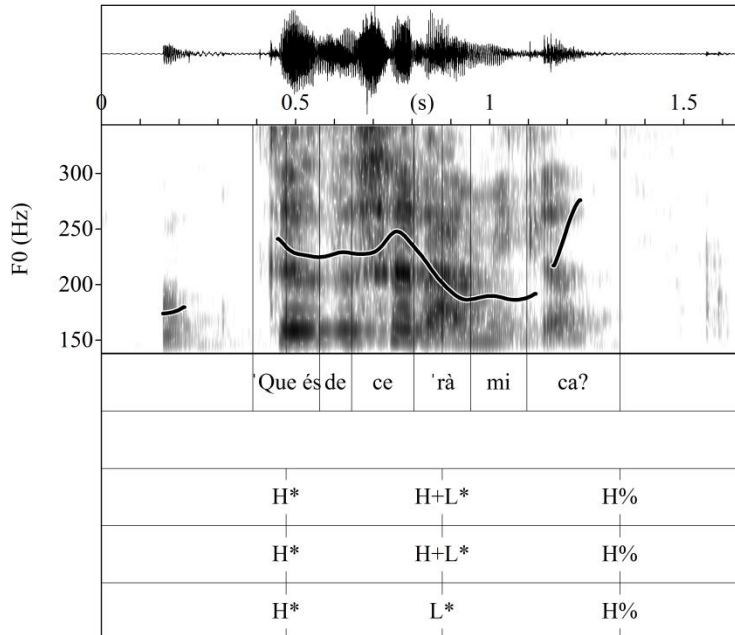

Figura 15 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Que és de ceràmica?” produïda per una parlant jove de Ferreries.

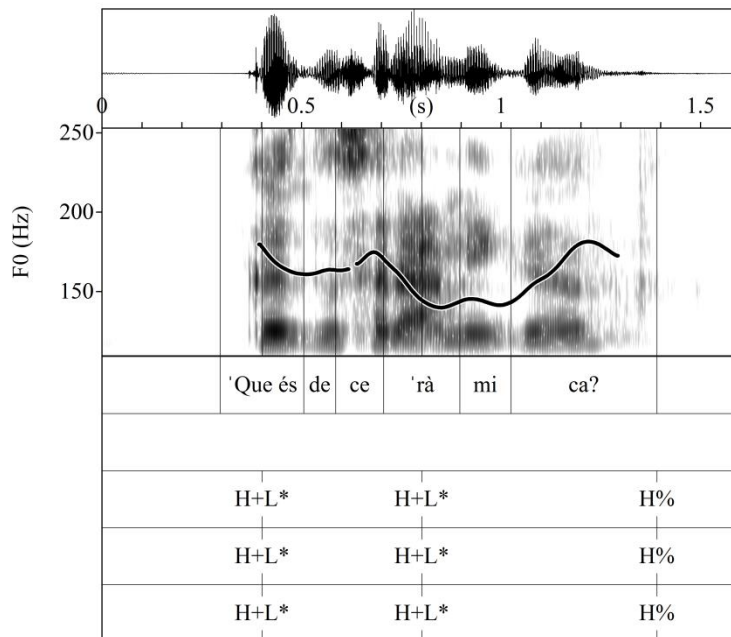

Figura 16 – Oscil·lograma, espectrograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Que és de ceràmica?” produïda per un parlant adult de Ferreries.

5.5 Presència d'una cua final

És molt freqüent, també, trobar una cua final ascendent, del tipus *ja?*, *no?*, *és ver?...* en el parlar de Menorca. Mascaró i Roseano (2015) van constatar que la cua ascendent solia aparèixer sistemàticament al patró tradicional, mentre que apareixia ocasionalment al patró innovador. Per tant, van suggerir que la generació jove no només utilitzava majoritàriament un patró melòdic diferent del tradicional, sinó que quan utilitzava el patró tradicional, mostrava una tendència a renunciar a la cua ascendent típicament menorquina, és a dir, van veure que feien un final més abrupte.

En aquest treball, però, la presència d'una cua final ascendent no està relacionada amb el tipus de patró que utilitzen els informants, però sí que veiem com la generació adulta en fa un ús més freqüent.

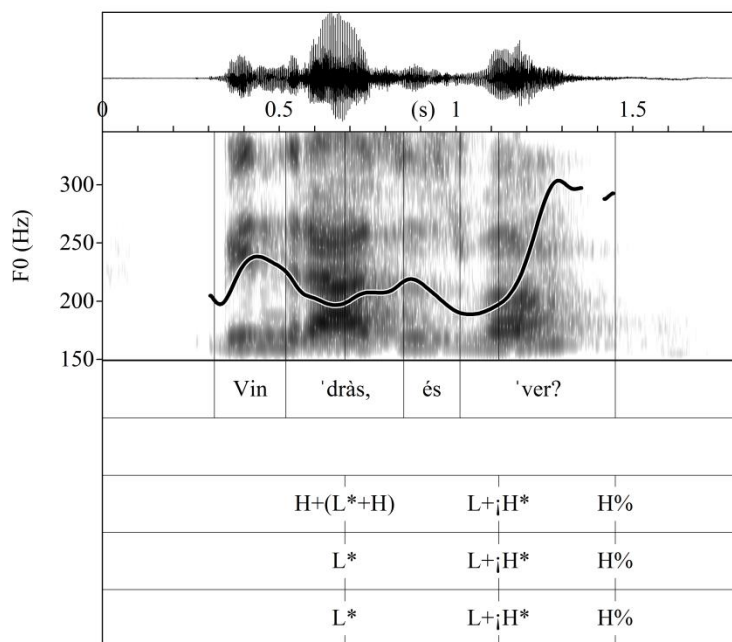

Figura 17 – Oscil·lograma, espectograma, transcripció ortogràfica per síl·labes i anotació entonativa de la interrogativa confirmatòria “Vindràs, és ver?” produïda per un parlant adult de Ferreries.

6. Discussió dels resultats i conclusions

En aquest estudi s’han analitzat els diferents patrons entonatius que s’han obtingut a partir de quatre grups d’oracions interrogatives (interrogatives absolutes neutres, confirmatòries, eco i de reintroducció) produïdes per informants masculins i femenins de Ferreries (Menorca). Aquestes interrogatives s’han obtingut mitjançant un qüestionari de situacions que permet obtenir una gran varietat de respostes relacionades amb una determinada situació comunicativa.

Amb tota aquesta variació d’interrogatives, hem pogut corroborar que, efectivament, existeix un canvi entonatiu en curs a l’illa de Menorca, tal com apuntaven Mascaró i Roseano (2015). Hem vist que això ocorre en la següent sèrie: adolescents > joves > adults.

D’altra banda, aquest patró innovador està relacionat amb el sexe, ja que hem pogut veure que les dones són més tendents a l’hora d’innovar. Així, podem confirmar les idees de W. Labov, quan diu que les dones, independentment de l’edat, són més propenses al canvi lingüístic, mentre que els homes solen ser més conservadors.

Partint de les dades obtingudes a Ciutadella i afegint les dades que hem obtingut en aquest treball sobre Ferreries, podem arribar a constatar que és un canvi generalitzable a tota l'illa. No obstant això, encara faltarien algunes mostres per poder treure conclusions prou significatives, ja que, com hem vist, Ciutadella i Ferreries, són dos pobles veïns i, possiblement, a l'altra punta de l'illa (Maó, per exemple), no podem saber, ara per ara, si s'està produint aquest canvi. I, a més, si s'ha produït aquest canvi, possiblement s'ha fet de manera desigual.

Així, encara no podem saber si és un canvi que s'arribarà a consolidar o si, simplement, és d'anar i tornada. Tampoc sabem quines conseqüències estructurals pot tenir aquest canvi sobre el sistema entonatiu del menorquí, tot i que podem deduir que aquest nou contorn melòdic podrà arribar a substituir-ne un altre.

I, per acabar, tampoc podem concloure per què s'ha produït aquest canvi entonatiu. El que s'ha documentat fins avui dia sobre el canvi lingüístic s'atribueix a causes externes, com per exemple el contacte amb altres llengües, a més de causes internes. Aquest contacte de llengües és un factor cabdal que pot modificar una llengua qualsevol i, per tant, les innovacions que apareixen són a causa de manlleus o d'una fusió entre dues llengües. Però, amb aquest estudi, que contribueix als estudis de variació dins un àmbit encara poc explorat, no podem saber si aquests mecanismes poden explicar el canvi entonatiu, ja que no podem saber quina és la varietat en contacte amb el menorquí ni quin fet ha provocat aquesta transformació en curs.

Per tant, podem concloure que aquest estudi constitueix una contribució a l'estudi de l'entonació del menorquí, i en particular de les oracions interrogatives, ja que és un tema poc explorat. Tot i aquest granet de sorra encara es necessiten més treballs per arrodonir les idees apuntades.

7. Referències bibliogràfiques

Blum-Kulka, S., House, J., i Kasper, G. (1989). "Investigating cross-cultural pragmatics: An introductory overview". Dins S. Blum-Kulka, J. House i G. Kasper (Eds.), *Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies*, pp. 1-34. Norwood, NJ: Ablex.

Borràs-Comes, J., Vanrell, M. M., i Prieto, P. (2010), "The role of pitch range in establishing intonational contrasts in Catalan", dins *Proceedings of Speech Prosody* (2010).

Carrera Sabaté, J., Van Oosterzee, C., Fernández Planas, A.M., Romera Barrios, L., Espuny Montserrat, J. I E. Martínez Celdrán (2004). “Les interrogatives al tortosí i al lleidatà. Un element diferenciador de subdialectes”. *Estudios de Fonética Experimental*, XIII. Laboratori de Fonètica, UB, pp. 156-179.

Elvira-García, Wendy (2013). Blank-TextGrid-creation, v.1. [Praat script].

Elvira-García, Wendy (2015). Segmentador Amper, v.1.1 [Praat script].

Fernández Planas, A. M., Martínez-Celdrán, E., Carrera, J., van Oosterzee, C, Salcioli, V., Castellví, J i D. Szmidt. (2004). “Interrogatives absolutes al barceloní i al tarragoní (estudi contrastiu)”. *Estudios de Fonética Experimental* XIII. Laboratori de Fonètica, UB, pp. 129-155.

Labov, William (1990). “The intersection of sex and social class in the course of linguistic change”. *Language Variation and Change* 2, pp. 205-254.

Labov, William (2007). *Transmission and Diffusion*, Language 83, pp. 344-387.

Martínez Celdrán, E., Fernández Planas, A. M. i Carrera Sabaté, J. (2005). “Diferències dialectals del català a partir de les oracions interrogatives absolutes amb ‘que’”. *Estudios de Fonética Experimental* XIV. Laboratori de Fonètica, UB, pp. 327-353.

Martínez Celdrán, Eugenio i Ana Maria Fernández Planas (coords.) (2003-2012). *AMPER-CAT. Atlas Multimèdia de la Prosòdia de l'Espai Romànic*.
[http://stel.ub.edu/labfon/amper/index_ampercat_cat.html]

Martínez Celdrán E. i Fernández Planas, A.M. (2013). *Manual de fonètica espanyola*, Barcelona, Ariel.

Mascaró, Ignasi (1986). *Introducció a l'entonació dialectal catalana*, Randa 22, pp.6-38.

Mascaró, Ignasi (1987). *Ciutadella-Maó. Greu vs. Agut en dos parlars menorquins. Plantejament de la qüestió*. Randa 21, pp.197-211.

Mascaró, I. i Roseano, P. (2015). *Un canvi entonatiu en curs: Les interrogatives absolutes entre els adolescents menorquins*. Randa 74: 139-153. ISSN

Pierrehumbert, J. (1980). *The Phonetics and Phonology of English Intonation*, tesi doctoral, Massachusetts Institute of Technology.

Prieto, Pilar. (1995). *Aproximació als contorns entonatius del català central*. Caplletra. Revista Internacional de Filologia 19, pp.161-186.

Prieto, Pilar. (2002a). "Entonació". Dins de *Gramàtica del català contemporani*, Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (eds.). Barcelona, Empúries, pp. 393-462.

Prieto, Pilar (coords.) (2003). *Teorías de la entonación*, Barcelona, Ariel.

Prieto, Pilar i Teresa Cabré (coords.) (2007-2012). *Atlas interactiu de l'entonació del català*. [<http://prosodia.upf.edu/atlesentonacio/>]

Prieto, Pilar (coord.) (2010). *Procediments*. Web page: [<http://prosodia.upf.edu/procediments/>].

Prieto, Pilar, Joan Borràs-Comes, Teresa Cabré, Verònica Crespo-Sendra, Ignasi Mascaró, Paolo Roseano, Rafèu Sichel-Bazin i Maria del Mar Vanrell (2015). "Intonational phonology of Catalan and its dialectal varieties", dins Sónia Frota i Pilar Prieto (eds.) (2015), *Intonational Variation in Romance*. Oxford: Oxford University Press, pp. 9-62.

Prieto, Pilar, Lourdes Aguilar, Ignasi Mascaró, Francesc Josep Torres i Maria del Mar Vanrell (2009). "L'etiquetatge prosòdic Cat_ToBI". *Estudios de Fonética Experimental* 18. 287-309.

Turell, M. Teresa (2013), "Retrospectiva del model labovià de variació lingüística des del català", *Treballs de Sociolingüística Catalana* 23, pp. 25-56.

Vanrell, M.M. (2006). "A tonal scaling contrast in Majorcan Catalan interrogatives". *Journal of Portuguese Linguistics*, 5/6, pp. 147-178.

Vanrell, M. M. (2010). "Entonació i focus en les interrogatives parcials del català de Mallorca". *Interlingüística*, Publicación de la Asociación de Jóvenes Lingüistas, 20, 1-2.

Vanrell, M. M., I. Mascaró, P. Prieto i F. Torres-Tamarit (2010). *Preguntar per saber i preguntar per confirmar: l'entonació de les interrogatives absolutes informatives i confirmatòries en català central i balear*. Randa, 64, pp. 77-95.

Vanrell, M. M. i I. Mascaró (2013). Balear. A: Pilar Prieto i Teresa Cabré (coords.) *L'entonació dels dialectes catalans*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 75-100.

Veny, Joan (1986). *Introducció a la dialectologia catalana*. Ed: Enciclopèdia Catalana.

8. Annexos

8.1 Annex 1: Llistat de codis de les frases

Nom del codi	Sexe	Generació	Interrogativa	Accentuació	Informant ⁵	Repetició ⁶
DAAA11	Dona	Adolescent	Absoluta	Aguda	1	1
DAAP11	Dona	Adolescent	Absoluta	Plana	1	1
DAAE11	Dona	Adolescent	Absoluta	Esdrúixola	1	1
DACA11	Dona	Adolescent	Confirmatòria	Aguda	1	1
DACP11	Dona	Adolescent	Confirmatòria	Plana	1	1
DACE11	Dona	Adolescent	confirmatòria	Esdrúixola	1	1
DAEA11	Dona	Adolescent	Eco	Aguda	1	1
DAEP11	Dona	Adolescent	Eco	Plana	1	1
DAEE11	Dona	Adolescent	Eco	Esdrúixola	1	1
DARA11	Dona	Adolescent	Reintroducció	Aguda	1	1
DARP11	Dona	Adolescent	Reintroducció	Plana	1	1
DARE11	Dona	Adolescent	Reintroducció	Esdrúixola	1	1
HAAA11	Home	Adolescent	Absoluta	Aguda	1	1
HAAP11	Home	Adolescent	Absoluta	Plana	1	1

⁵ Aquest codi va de 1 a 9, perquè és el número d'informants que hi ha per a cada generació.

⁶ Aquest codi va de 1 a 3, perquè hi ha 3 repeticions de cada frase.

HAAE11	Home	Adolescent	Absoluta	Esdrúixola	1	1
HACA11	Home	Adolescent	Confirmatòria	Aguda	1	1
HACP11	Home	Adolescent	Confirmatòria	Plana	1	1
HACE11	Home	Adolescent	Confirmatòria	Esdrúixola	1	1
HAEA11	Home	Adolescent	Eco	Aguda	1	1
HAEP11	Home	Adolescent	Eco	Plana	1	1
HAEE11	Home	Adolescent	Eco	Esdrúixola	1	1
HARA11	Home	Adolescent	Reintroducció	Aguda	1	1
HARP11	Home	Adolescent	Reintroducció	Plana	1	1
HARE11	Home	Adolescent	Reintroducció	Esdrúixola	1	1
DJAA11	Dona	Jove	Absoluta	Aguda	1	1
DJAP11	Dona	Jove	Absoluta	Plana	1	1
DJAE11	Dona	Jove	Absoluta	Esdrúixola	1	1
DJCA11	Dona	Jove	Confirmatòria	Aguda	1	1
DJCP11	Dona	Jove	Confirmatòria	Plana	1	1
DJCE11	Dona	Jove	Confirmatòria	Esdrúixola	1	1
DJEA11	Dona	Jove	Eco	Aguda	1	1
DJEP11	Dona	Jove	Eco	Plana	1	1
DJEE11	Dona	Jove	Eco	Esdrúixola	1	1
DJRA11	Dona	Jove	Reintroducció	Aguda	1	1
DJRP11	Dona	Jove	Reintroducció	Plana	1	1
DJRE11	Dona	Jove	Reintroducció	Esdrúixola	1	1
HJAA11	Home	Jove	Absoluta	Aguda	1	1
HJAP11	Home	Jove	Absoluta	Plana	1	1
HJAE11	Home	Jove	Absoluta	Esdrúixola	1	1
HJCA11	Home	Jove	Confirmatòria	Aguda	1	1
HJCP11	Home	Jove	Confirmatòria	Plana	1	1
HJCE11	Home	Jove	Confirmatòria	Esdrúixola	1	1
HJEA11	Home	Jove	Eco	Aguda	1	1
HJEP11	Home	Jove	Eco	Plana	1	1
HJEE11	Home	Jove	Eco	Esdrúixola	1	1

HJRA11	Home	Jove	Reintroducció	Aguda	1	1
HJRP11	Home	Jove	Reintroducció	Plana	1	1
HJRE11	Home	Jove	Reintroducció	Esdrúixola	1	1
DAdAA11	Dona	Adult	absoluta	Aguda	1	1
DAdAP11	Dona	Adult	Absoluta	Plana	1	1
DAdAE11	Dona	Adult	Absoluta	Esdrúixola	1	1
DAdCA11	Dona	Adult	Confirmatòria	Aguda	1	1
DAdCP11	Dona	Adult	Confirmatòria	Plana	1	1
DAdCE11	Dona	Adult	Confirmatòria	Esdrúixola	1	1
DAdEA11	Dona	Adult	Eco	Aguda	1	1
DAdEP11	Dona	Adult	Eco	Plana	1	1
DAdEE11	Dona	Adult	Eco	Esdrúixola	1	1
DAdRA11	Dona	Adult	Reintroducció	Aguda	1	1
DAdRP11	Dona	Adult	Reintroducció	Plana	1	1
DAdRE11	Dona	Adult	Reintroducció	Esdrúixola	1	1
HAdAA11	Home	Adult	Absoluta	Aguda	1	1
HAdAP11	Home	Adult	Absoluta	Plana	1	1
HAdAE11	Home	Adult	Absoluta	Esdrúixola	1	1
HAdCA11	Home	Adult	Confirmatòria	Aguda	1	1
HAdCP11	Home	Adult	Confirmatòria	Plana	1	1
HAdCE11	Home	Adult	Confirmatòria	Esdrúixola	1	1
HAdEA11	Home	Adult	Eco	Aguda	1	1
HAdEP11	Home	Adult	Eco	Plana	1	1
HAdEE11	Home	Adult	Eco	Esdrúixola	1	1
HAdRA11	Home	Adult	Reintroducció	Aguda	1	1
HAdRP11	Home	Adult	Reintroducció	Plana	1	1
HAdRE11	Home	Adult	Reintroducció	Esdrúixola	1	1

8.2 Annex 2: Tipus d'oracions interrogatives

8.2.1 Interrogatives absolutes neutres

Aguda: Entres en una botiga on no has entrat mai i preguntes al botiguer si té juevert.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(Que) teniu juevert?	-Que teniu juevert? -Que tens juevert? -Que tindries juevert? -Que hi ha juevert? -Teniu juevert? -Perdona, me podries dir ont és es juevert? -Perdona, teniu juevert? -Perdona, tens juevert? -Perdona, que teniu juevert? -Perdona, que tens juevert? -Hola, teniu juevert? -Hola, bon dia, que teniu juevert? -Ont és que hi ha juevert? -No deus tenir juevert? -No deveu tenir juevert? -Que me pots confirmar si has de venir a dinar? ⁷ -Que me confirmaràs si has de venir a dinar? ⁸ -Maria, que me podries dir si vindràs o no a dinar? ⁹

⁷ Aquesta frase apareix en aquest bloc del corpus perquè la resposta que va donar una informant tenia la mateixa funció d'una interrogativa absoluta, tot i que inicialment estava platejada com una interrogativa confirmatòria.

⁸ Veure peu de pàgina 7.

⁹ Veure peu de pàgina 7.

Plana: Entres en una botiga on no has entrat mai i preguntes al botiguer si té llimones.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(Que) teniu llimones?	-Que teniu llimones? -Que tens llimones? -Que hi ha llimones? -Que tindríeu llimones? -Que tindries llimones? -Tens llimones? -Teniu llimones? -Teniu llimones aquí? -Perdona, que teniu llimones? -Perdona, teniu llimones? -Bones, que tindríeu llimones? -Ont és que hi ha llimones? -No deveu tenir llimones?

Esdruixola: Entres en una botiga on no has entrat mai i preguntes al botiguer si té gírgoles.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(Que) teniu gírgoles?	-Que teniu gírgoles? -Que tens gírgoles? -Que hi ha gírgoles? -Tens gírgoles? -Teniu gírgoles? -Hi ha gírgoles? -Aquí hi ha gírgoles? -Aquí teniu gírgoles? -Hola, que teniu gírgoles? -Bones, que tindries gírgoles? -No tindríeu gírgoles? -Ont és que hi ha gírgoles? -No deus tenir gírgoles?

8.2.2 Interrogatives confirmatòries

Aguda: Estàs gairebé segur/a que la Maria ha de venir a dinar, però li preguntes per confirmar-ho.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(Que) vindràs?	-Que vindràs?
-Vindràs, és ver?	-Que vindràs o no?
-Vindràs, no?	-Que vindràs, Maria?
-És ver que vindràs?	-Que vindràs a dinar?
	-Que vindràs a dinar, Maria?
	-Que vindràs, idò, a dinar?
	-Que vindràs es final?
	-Que véns o no?
	-Que véns es final?
	-Que véns a dinar?
	-Que véns a dinar, Maria?
	-Que vindràs a dinar es final?
	-Que has de venir?
	-Que has de venir es final?
	-Que has de venir es final o no, Maria?
	-Que has de venir a dinar?
	-Que vindràs a dinar o què?
	-Que has de venir a dinar o què?
	-Que has de venir o no a dinar?
	-Que has de venir a dinar a ca meva?
	-Que vindràs o no?
	-Que vindràs o no a dinar?
	-Vindràs?
	-Vindràs a dinar, no?
	-Vindràs a ca meva, no?
	-Vindràs, és ver?
	-Vindràs a dinar, és ver?
	-Vindràs, és ver, Maria?
	-Vindràs, no?

	<p>-Vindràs o no?</p> <p>-Es final que véns a dinar?</p> <p>-Es final que véns a dinar, Maria?</p> <p>-Es final vindràs a dinar?</p> <p>-Es final véns, no?</p> <p>-Es final que véns a dinar o no?</p> <p>-Maria, que véns a dinar?</p> <p>-Maria, es final que véns a dinar?</p> <p>-Maria, que véns es final a dinar?</p> <p>-Maria, es final que véns a ca meva a dinar?</p> <p>-Maria, es final que véns o no?</p> <p>-Maria, que vindràs?</p> <p>-Maria, es final que vindràs a dinar?</p> <p>-Maria, es final que vindràs a ca meva?</p> <p>-Maria, vindràs es final a dinar?</p> <p>-Maria, que vindràs es final a dinar?</p> <p>-Maria, que vindràs a ca nostra?</p> <p>-Maria, que has de venir a dinar?</p> <p>-Maria, que has de venir?</p> <p>-Maria, que has de venir es final?</p>
--	---

Plana: Saps que ja passa de l'hora de dinar. Veus que la Maria arriba corrents i demana-li si té gana.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
<p>-(Que) tens gana?</p> <p>-Tens gana, és ver?</p> <p>-Tens gana, no?</p> <p>-És ver que tens gana?</p>	<p>-Que tens gana?</p> <p>-Que ja tens gana?</p> <p>-Que tens gana ja?</p> <p>-Que tens gana o no?</p> <p>-Que en tens de gana?</p> <p>-Que en tens o no de gana?</p> <p>-Que tens gana, Maria?</p> <p>-Que ja tens gana, Maria?</p> <p>-Que tens gana ja, Maria?</p>

	<p>-Tens gana, Maria?</p> <p>-Tens gana?</p> <p>-Tens gana, és ver?</p> <p>-Tens ganes?</p> <p>-Ja tens gana?</p> <p>-Maria, que tens gana?</p> <p>-Maria, que tens gana ja?</p> <p>-Maria, ja tens gana?</p> <p>-Maria, tens gana?</p> <p>-Maria, tens gana o no?</p> <p>-És ver que tens gana?</p> <p>-Deus tenir gana, és ver?</p> <p>-No tindries gana?</p> <p>-Has arribat tard... que tens gana?</p> <p>-Bo què? Que tens gana ja o no?</p> <p>-I ja tens gana?</p>
--	---

Esdrúixola: La Maria s'ha comprat una vaixella nova. Sembla que és de ceràmica, però pregunta-li per confirmar-ho.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
<p>-(Que) és de ceràmica?</p> <p>-És de ceràmica, és ver?</p> <p>-És de ceràmica, no?</p> <p>-És ver que és de ceràmica?</p>	<p>-Que és de ceràmica?</p> <p>-Que és de ceràmica o no?</p> <p>-Que ho és de ceràmica?</p> <p>-Que ho és o no de ceràmica?</p> <p>-Que és de ceràmica, sa vaixella?</p> <p>-Que és de ceràmica aquesta vaixella?</p> <p>-Que és de ceràmica sa vaixella nova aquesta?</p> <p>-Que és de ceràmica sa vaixella aquesta?</p> <p>-Que és de ceràmica, has dit?</p> <p>-Que has comprat una vaixella de ceràmica?</p> <p>-Què m'has dit que era de ceràmica?</p> <p>-Què has dit que era de ceràmica?</p>

	<p>-Què dius que és de ceràmica? -És de ceràmica? -És de ceràmica, açò? -És de ceràmica, no? -És de ceràmica aquesta vaixella? -Ho és de ceràmica o no? -Maria, és de ceràmica, sa vaixella? -De què és sa vaixella? De ceràmica? -Sa vaixella que és de ceràmica? -Sa vaixella que te vas comprar, que és de ceràmica? -Sa vaixella que te vas comprar, és de ceràmica? -Açò que és de ceràmica?</p>
--	--

8.2.3 Interrogatives eco

Aguda: Una persona et diu l'hora. Et penses que ha dit les cinc, però no ho has sentit prou bé. Torna-li a preguntar.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
<p>-(Què (m')has dit?) les cinc? -(Què (m')has dit?) que són les cinc?</p>	<p>-Que són les cinc? -Que eren les cinc? -Que són les cinc, m'has dit? -Que són les cinc, dius? -Són les cinc? -Les cinc? -Les cinc, dius? -Les cinc, m'has dit? -Les cinc, és ver? -Què m'has dit que eren les cinc? -Què m'ha dit que eren les cinc, idò? -Què m'ha dit que són les cinc? -Què has dit que són les cinc? -Què has dit que eren les cinc?</p>

	<p>-Què has dit les cinc?</p> <p>-Què m'ha dit les cinc?</p> <p>-Què m'has dit les cinc?</p> <p>-Què m'has dit que eren les cinc?</p> <p>-Què dius que són les cinc?</p> <p>-M'has dit les cinc?</p> <p>-M'has dit les cinc, és ver?</p> <p>-M'has dit que eren les cinc?</p> <p>-M'ha dit que eren les cinc?</p> <p>-Has dit que són les cinc?</p> <p>-Has dit les cinc, no?</p> <p>-Has dit les cinc?</p> <p>-Dius que són les cinc, no?</p> <p>-Què m'has dit, que són les cinc?</p> <p>-Perdona, que m'ha dit que són les cinc?</p> <p>-Perdona, que m'has dit que eren les cinc?</p> <p>-Perdona, que m'has dit, que eren les cinc?</p> <p>-Perdona, les cinc?</p> <p>-Perdona, són les cinc?</p> <p>-Perdona, has dit les cinc?</p> <p>-Què m'ha dit, les cinc?</p> <p>-Què m'has dit, les cinc?</p> <p>-Què dius, les cinc?</p> <p>-Què m'has dit, que eren les cinc?</p>
--	--

Plana: La teva mare et pregunta si tens gana, però no ho acabes de sentir prou bé. Torna-li a preguntar.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
<p>-(Què (m')has dit?) si tenc gana?</p> <p>-(Què (m')has dit?) que si tenc gana?</p>	<p>-Què m'has demanat si tenc gana?</p> <p>-Què m'has demanat si tenia gana?</p> <p>-Què m'has dit que si tenc gana?</p> <p>-Què m'has dit si tenc gana?</p>

	<p>-Què m'ha dit si jo tenia gana?</p> <p>-Què me dius si tenc gana?</p> <p>-Que si tenc gana?</p> <p>-M'has demanat si tenia gana?</p> <p>-M'has dit si tenc gana?</p> <p>-M'has dit a vam si tenia gana?</p> <p>-Què m'has demanat si tenia gana o no?</p> <p>-Què m'has demanat? Si tenc gana?</p> <p>-Què m'has dit a veure si tenc gana?</p> <p>-Què m'has dit de gana?</p> <p>-Què has demanat si tenc gana?</p> <p>-Què has dit? Que si tenc gana?</p> <p>-A vam si tenc gana?</p> <p>-Què? Si tenc gana?</p> <p>-Perdona, m'has dit si tenia gana?</p>
--	--

Esdrúixola: La Maria s'ha comprat una vaixel·la nova. Diu que és de ceràmica, però no ho has sentit prou bé. Torna-li a preguntar.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
<p>-(Què (m')has dit?) de ceràmica?</p> <p>-(Què (m')has dit?) que és de ceràmica?</p>	<p>-Que és de ceràmica?</p> <p>-Que és de ceràmica o no?</p> <p>-Que és de ceràmica aquesta vaixel·la, Maria?</p> <p>-Que era de ceràmica?</p> <p>-Què ho has sentit que és de ceràmica?</p> <p>-De ceràmica?</p> <p>-De ceràmica, pot ser?</p> <p>-Ceràmica?</p> <p>-Ceràmica, sa vaixel·la?</p> <p>-De ceràmica dius, no?</p> <p>-Que ho és o no de ceràmica?</p> <p>-Què dius que és de ceràmica?</p> <p>-Què has dit que era de ceràmica?</p>

	<p>-Què has dit que és de ceràmica? -Dius que és de ceràmica? -Has dit que era de ceràmica? -Perdona, te l'has comprada de ceràmica? -Sa vaixella que te vas comprar, és de ceràmica? -Maria, m'has dit que era de ceràmica, sa vaixella?</p>
--	--

8.2.4 Interrogatives de reintroducció

Aguda: Et diuen que una persona coneguda acaba de tenir un fill. Pregunta com es diu

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(I) què és de nom?	<p>-I què és de nom? -Què és de nom? -I què li han posat de nom? -I què li has posat de nom? -Què li heu posat de nom an es fi? -Com és de nom? -Què és de nom es fiet? -Què és de nom es fiet aquet? -Què és de nom es fi? -Què és de nom es fi teu? -Què és de nom es vostru fi? -I què és de nom es fi? -I què és de nom es teu fi? -Quin nom li poses? -Quin nom li posaràs? -Quin nom té? -I es fi, què li has posat de nom? -I què és que has començat a estudiar?¹⁰ -Què estàs estudiant?¹¹</p>

¹⁰ Inicialment, en el plantejament del treball, esperàvem que la paraula final d'aquesta frase fos plana. En aquest cas, però, un informant va produir aquesta paraula aguda i, per això, s'ha tractat com a aguda.

¹¹ Veure peu de pàgina 10.

Plana: Fa molt temps que no quedes amb un amic. Parlant amb ell et diu que ha començat a estudiar. Pregunta-li què estudia.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(I) què estudies?	-Què estudies? -I què estudies? -Què és que estudies? -Què és que estudies tu? -I què és que estudies? -Què estudiaves? -Què estudies ara? -De què estudies ara? -Què estudies avam?

Esdrúixola: I aquest amic et diu que ha començat a estudiar història. Pregunta-li de quina època.

RESPOSTES ESPERADES	RESPOSTES REALS DELS INFORMANTS
-(I) de quina època?	-De quina època? -I de quina època? -I quina època? -De quina època estudies? -De quina època estudies història? -De quina època estudies s'història? -De quina època és? -De quina època, s'història? -De quina època és, s'història? -I de quina època és, s'història? -I de quina època és? -I de quina època estudies? -I de quina època, dius? -I de quina època és s'història que estudies? -De quina època és s'història que estudies? -Quina època? -Història, de quina època?

8.3 Annex 3: Mostra dels gràfics més representatius de cada generació

